

LEKKER, EEN WANDELWEEKEND

Iedereen weet dat wandelen goed voor je is. En mensen trekken er steeds vaker op uit. Van een blokje om na het eten tot een stevige tocht. Als je eenmaal begint met wandelen, ga je steeds vaker en steeds langer op pad.

Al enkele jaren loop ik met een groep vriendinnen twee keer per jaar een etappe van het Pieterpad. Dit pad kennen de meesten, maar er zijn nog veel meer Lange-Afstand-Wandelpaden (LAW's). Veel wandelliefhebbers vinden hun weg wel en wandelen al jarenlang. Met dit boek wil ik al die anderen over de streep trekken. Mensen die van wandelen houden, maar nog niet zo bekend zijn met de LAW's in Nederland. Hoe plan je zo'n wandeling en hoe maak je daar een leuk wandelweekend van? Een weekend dat voelt als een mini-vakantie.

Dit boek is een kennismaking met alle 23 officiële Lange-Afstand-Wandelpaden van Nederland. Een proeverij zeg maar. Ik stelde 23 kant-en-klare wandelweekenden samen, steeds twee wandeletappes met daartussenin een overnachting in een fijn hotel of B&B.

Het mooie van een LAW is dat het steeds helemaal nieuw is. Je raakt niet uitgekeken. Je maakt je hoofd leeg, geniet van de natuur en leert over het landschap. Al die wandelkilometers in dit kleine kikkerlandje, dat vind ik echt geweldig.

Op de eerste wandeldag is het soms een beetje puzzelen om bij het startpunt te komen. Na de wandeling hoef je 's avonds niets anders te doen dan goed te eten en lekker te slapen. De volgende ochtend loop je na het ontbijt met je rugzakje zo de deur uit. Dat heb ik als bevrijdend ervaren. En op de tweede dag ga je na de wandeling weer lekker naar huis. Soms was het weer verrassend goed en soms overviel de regen me. Maar wat was het bijzonder om 23 keer op pad te gaan met familie en vrienden. Elk van deze wandelweekenden was er een om nooit meer te vergeten.

Wandelen moest ik van jongs af aan, aan de hand van mijn moeder. Jengelend en zeurend om iets lekkers. Op vele jeugdkieljes sta ik met een boos wandelhoofd. Nooit gedacht dat ik het vrijwillig zou gaan doen. Mijn tienerjaren bracht ik door in de donkere bossen van Lage Vuursche. Voor een

tiener een drama, voor een wandelaar het paradijs. Nu denk ik met weemoed terug aan vakanties in de Alpen en het bolle flesje Orangina dat ik kreeg als ik de top had gehaald. Tijdens mijn studietijd liep ik vaak een rondje om de singel van Utrecht. Zelfs mijn huwelijksreis was een wandelvakantie. En later trokken we er met het gezin in de vakanties vaak op uit.

Toen begon ik met een groep vriendinnen aan het Pieterpad. Met twee etappes per jaar schiet het niet op, maar het is het iedere kilometer waard. En dan nu dit boek. Met een lichte huivering begon ik eraan. Wat als ik dat wandelen toch niet zo leuk vind, wat als niemand mee wil, wat als ik geen overnachtingsmogelijkheid kan vinden etc. Maar een jaar later is dit boek iets waar ik met ontzettend veel plezier aan heb gewerkt. En ik hoop dat anderen er mooie weekenden door beleven en enthousiast worden gemaakt voor de Lange-Afstand-Wandelpaden. Als je eenmaal om bent, kun je in Nederland nog wel even vooruit.

Wandel ze!
Lydia

BETER WORDT 'T NIET

Met twee vrienden loop ik al jaren etappes van het Pieterpad. Dit klinkt mooier dan het is. Of: het is wel mooi, maar het is niet helemaal de waarheid.

We deden steeds een paar etappes in een weekend in de herfst of lente, en daar boekten we dan een huisje bij, en 's avonds gingen we uitgebreid uit eten. Beter wordt een weekend eigenlijk niet, en zelfs in de stromende regen, of met een totaal gebrek aan etablissementen om onderweg wat te lunchen (altijd brood mee, bleek het devies) was het elke keer een doorslaand succes.

Totdat ik een te lange etappe liep voor mijn kunnen, ook nog eens op mul zand, en de week erna ook nog onergonomische dingen deed met mijn rug (voorovergebogen zittend op de bank op de laptop panisch deadlines halen). Mijn knie ging eraan, herstelde slecht, of eigenlijk: hij is nooit meer helemaal hersteld.

Ik moest mijn vrienden het nieuws brengen: tientallen Pieterpadkilometers afragen in een weekend tijd, dat behoorde niet meer tot de mogelijkheden. 'Jullie mogen ook wel zonder mij...' zei ik slapjes. Gelukkig wilden ze dat niet.

Dus nu lopen we kortere stukken van het Pieterpad. Of: soms gewoon helemaal niet op het Pieterpad.

'Zullen we gewoon gaan wandelen bij Dalfsen?' appte de vriendin die Hoofd Wandelen is (ik ben Hoofd Eten). 'Het schijnt daar heel mooi te zijn.'

Het was daar heel mooi. Idioot mooi. Echt prachtig. Je loopt meteen vanaf het stationnetje – misschien wel het schattigste stationnetje van Nederland, met terras – zo de natuur in. Met eeuwenoude bomen, zandverstuivingen, dat werk. Alles wat je wilt. En 's avonds eet je in een rustieke hoeve.

Intussen zie ik mijn vrienden en kennissen op Instagram het Pieterpad lopen, want we zijn allemaal erg in onze wandelfase. Zij zijn al veel verder dan ik, ze hebben het pad soms al bijna af.

Misschien ga ik het nooit redden, met mijn wandeltrio, misschien halen we Limburg nooit, en blijven we kleine knievriendelijke wandelingen doen op zomaarplekken in Nederland.

Maar het gaat om de reis en niet om de bestemming, en bij wandelen is dat nou toch echt wel heel erg de ultieme waarheid. Wie wil er nou kláár zijn?

Aaf Brandt Corstius

23 KANT-EN-KLARE WANDELWEEKENDEN

WOORDEN VOORAF

Lekker, een wandelweekend	4
Column: Beter wordt 't niet – Aaf Brandt Corstius	9
Waarom is wandelen nou zo goed voor je?	12

PRAKTISCH

Alles over wandelen over de LAW's	13-18
Hoe kom ik aan het beginpunt?	19
Wat neem ik mee op zo'n weekend?	21
Wandelgidsen	24
Hoe gebruik ik dit boek?	26
Alle informatie per pad	228-250
Index en overzichtskaart	254-255

INTERVIEWS

Henrie van Zoggel	22
Jacqueline Koole	23

EXTRA

Dankjewel & bronnen	253
Colofon	256

1 FRIESE WOUDEPAD 29

Hotel de ABDIJ Dokkum	32
Extra informatie	228

2 PIONIERSPAD 37

B&B Het Leeuwterveld	40
Extra informatie	229

3 FLORIS V - PAD 45

Van Rossum Stadshotel Woerden	50
Extra informatie	230

4 TREKVOGELPAD 55

Hotel Ernst Sillem Hoeve	58
Extra informatie	231

5 MARSKRAMERPAD 63

FINCH – Boutique Hotel	66
Extra informatie	232

6 MAARTEN VAN ROSSUMPAD 73

B&B Hilvershof	76
Extra informatie	233

7 NEDERLANDS KUSTPAD 1 81

B&B De Jongens	84
Extra informatie	234

8 NEDERLANDS KUSTPAD 2 89

Hotel Steeds aan Zee	92
Extra informatie	235

9 NEDERLANDS KUSTPAD 3 97

Hotel Anna Casparii	102
Extra informatie	236

10 GROTE RIVIERENPAD 107

B&B Wilhelmina's Cottage	110
Extra informatie	237

11 PELGRIMSPAD 1 115

B&B Station Amstelveen	118
Extra informatie	238

12 PELGRIMSPAD 2 123

Boutique Hotel De Beerze	128
Extra informatie	239

13 ZUIDERZEEPAD 133

Hotel Bellevue	136
Extra informatie	240

14 PIETERPAD 1 141

Landgoed De Uitkijk	144
Extra informatie	241

15 PIETERPAD 2 149

B&B Prins Hendrik	152
Extra informatie	242

16 NOABERPAD 159

B&B Erve Fakkert	162
Extra informatie	243

17 GRENSLANDPAD 167

Boutique Hotel Lytel Blue	170
Extra informatie	244

18 OVERIJSSELS HAVEZATENPAD 175

Stadshotel Rijssen	178
Extra informatie	245

19 HERTOGENPAD 183

B&B 42	186
Extra informatie	246

20 GROOT-FRIESLANDPAD 191

Hotel Villa de Hazelaar	196
Extra informatie	247

21 WESTERBORKPAD 201

Dorpsherberg De Roskam	204
Extra informatie	248

22 ROMEINSE LIMESPAD 209

Hotel Oranjestaete	212
Extra informatie	249

23 WATERLINIEPAD 217

Fort Vuren	220
Extra informatie	250

WAAROM IS WANDELEN NOU ZO GOED VOOR JE?

Ik heb er geen wetenschappelijk onderzoek naar gedaan, maar anderen wel en iedereen weet intussen dat wandelen gezond is. We zijn stappen gaan tellen en ommetjes gaan maken. Je bent tijdens een langere wandeling even weg van thuis, je doet nieuwe indrukken op, je leert dingen over de flora en fauna, de historie, de natuurlijke veranderingen en de impact daarvan op het landschap. Je doorleeft iedere kilometer, een goede afleiding voor dat drukke hoofd. Of

zoals een van mijn wandelmaatjes zei: 'Het haalt je even weg van de grote dingen in het leven.' Zitten mijn schoenen wel goed, is het nog ver, is er ergens een bankje voor een pauze? Het hele jaar voelde ik me goed, fit en gezond. Afvallen deed ik niet, geen kilo. Misschien dat de appeltaart met slagroom waar ik vaak mee begon de weggelopen calorieën de das omdeden. Maar genieten is ook gezond en dat deed ik met volle teugen!

PRAKTISCH

WANDELEN EN LOGEREN

Ik heb bij ieder LAW een fijn hotel of B&B geselecteerd dat op of vlak bij het eind en begin van een suggestie voor een etappe ligt. Ik heb deze etappes allemaal gelopen en ik heb ook overal geslapen. Al deze logeersadressen ontvangen graag wandelaars en ik voelde me overal zeer welkom. Soms at ik in het hotel of bij de B&B, soms ging ik op zoek naar een restaurantje in de buurt of liet ik eten bezorgen.

WANDELEN IN JE EENTJE OF IN EEN GROEP?

De LAW-etappes liep ik altijd met iemand. Ik vind het gezellig om de hele dag of zelfs een heel weekend met iemand op te trekken. Je raakt eigenlijk nooit uitgepraat tijdens het wandelen. Van luchtig tot even diep in de materie, terwijl het landschap aan je voorbijtrekt. Ik vroeg me eerst af wie ik zo gek zou krijgen om met me mee te lopen. Inmiddels is er een lange wachtlijst en vragen vrienden zich af waarom ze in hemelsnaam nog niet zijn meegevraagd. De meesten vonden het heerlijk dat ze niets anders hoefden te doen dan mee te gaan. Een tikkeltje jaloers ben ik op mensen die ik alleen zie wandelen. Ze zien er ondernemend en stoer uit. Daar ben ik nog niet.

KILOMETERS

De kilometers die per dag zijn aangegeven zijn een indicatie van wat ik op die dagen liep. Soms liep ik verkeerd of maakte ik nog wat extra meters voor een theetuin of rustpunt. Het is de afstand die ik op dag 1 vanaf het startpunt naar de plek van overnachting

liep en op dag 2 van de plek van de overnachting naar het eindpunt. Dat verschilt dus soms een beetje van de officiële etappes of suggesties van de routemakers.

'EEN ECHTE WANDELAAR LAAT GEEN SPOREN NA'

Tijdens het wandelen kun je voor verrassingen komen te staan, zoals een wegblokkade door werkzaamheden. Respecteer de regels. Het is vaak voor je eigen veiligheid om de omleiding te volgen. Mensen die aan de weg werken, krijgen soms te maken met boze wandelaars. In het ergste geval loop je wat extra kilometers. Je komt een enkele keer langs of over een landgoed of iemands privébezit. Je bent te gast. Respecteer de privacy van aanwonenden en volg de regels van de grondeigenaren. Stoor en voer grazers of ander vee niet en sluit hekken. Laat geen afval achter en houd de hond aan de lijn. Pluk geen bloemen en laat de planten staan. Laat geen sigarettenpeuken of wc-papier achter in de natuur. Geniet van de rust.

WAT IS EEN LANGE- AFSTAND-WANDELPAD?

Een Lange-Afstand-Wandelpad® (LAW) is een wandelroute van minstens 150 km met een verschillend begin- en eindpunt. Alle LAW's zijn in twee richtingen bewegwijzerd met een wit-rode markering (behalve het Westerborkpad, één richting en eigen markering). Er zijn in Nederland inmiddels 23 officiële LAW's die samen een netwerk vormen van ca. 7500 km.

PIONIERSPAD

2 MEER INFO OP PAGINA 229

NA DE DROOGLEGGING VAN DE Zuiderzee moest het nieuwe land nog helemaal worden ingericht. De mensen die zich hier vestigden, waren echte pioniers die met niets begonnen en probeerden een nieuw bestaan op te bouwen. Met het Pionierspad treed je in de voetsporen van deze eerste bewoners. Het pad begint in Steenwijk en eindigt zo'n 200 km verderop in Muiden. Het pad neemt je mee over de bodem van de voormalige Zuiderzee, langs voormalige vissersdorpen, polders en moerassen, nieuw bos en nieuwe natuurgebieden. In de Noordoostpolder kom je langs Schokland, een voormalig eiland op het droge dat Unesco-Werelderfgoed is. Ik ben nieuwsgierig naar het stadje Vollenhove en naar de etappe in het nieuwe land. Een gebied waar ik zelf nooit eerder voet aan de grond heb gezet.

DAG 1 ca. 13 km

ZUIDEINDE — SINT JANSKLOOSTER

Iets ten zuiden van Giethoorn stappen mijn schoonzusje en ik in Zuideinde uit de bus. Zuideinde ligt ingeklemd tussen het water van de Bovenwijde aan de ene en de Beulakerwijde aan de andere kant. Het is een geliefd gebied voor toeristen, met vele kroegjes en terrassen. Je kunt er ook fietsen en een bootje huren maar wij gaan uiteraard wandelen. We steken het water over, volgen nog even de Kanaaldijk en slaan de polder in. Het landschap is zo keurig ingericht dat slingerende paadjes er voorlopig niet in zitten. Halverwege het lange stuk zien we prachtige kleuren. Eind mei, begin juni bloeien hier verschillende soorten grassen die goed gedijen in de natte grond.

GIETHOORN IN HET KLEIN

In Dwarsgracht drinken we iets bij de Otterskooi, op het grote terras aan het water. Dwarsgracht staat dwars op een systeem van vaarten van oost naar west, waarover vroeger turf werd verscheept. Het wordt ook wel 'Giethoorn in het klein' genoemd. Het is een idyllische plek, waar het in de zomer hopelijk een stuk rustiger is dan in Giethoorn. Onze etappe gaat over bruggetjes en langs vervenershuisjes en boerderijen. De tuinen zijn overal perfect bijgehouden.

WEREN, RIBBEN EN WIEDEN

Op een kruispunt van water gaan we richting het pontje van Jonen. Het Jonenpad loopt dwars door Natuurreservaat De Wieden, dat samen met de Weerribben het Nationaal Park Weerribben-Wieden vormt. Het is een prachtig laagveenmoerasgebied, rijk aan bijzondere flora en fauna. Het ontstond door

het afgraven van het veen, dat op smalle stroken land, ofwel ribben, werd gedroogd. 'Weren' zijn stukken die weer volliepen met water nadat ze waren afgegraven. De meren, of wieden, ontstonden wanneer de ribben werden weggeslagen. Daarom wisselen plas-sen en vaarten elkaar hier af. Je kunt hier fantastisch fietsen, varen en wandelen, maar het moet ook magisch zijn wanneer de schaatsen uit het vet mogen. Over het lange rechte pad lopen we naar het fietspontje.

FIETSVEER JONEN

Het fietsveer Jonen is de enige manier om de Walengracht over te steken. Als je deze etappe gaat lopen, check dan de actuele vaartijden. Wij, verder toch gedegen voorbereid, deden dat niet en waren te laat. Met opgeheven hoofd lopen we terug naar het Jonenpad, broedend op plan B: we vragen of een passerende boot wellicht twee zielige wandelaars wil overzetten. Meteen de eerste boot neemt ons mee, ook al moesten ze helemaal niet die kant op – hoe aardig! En het bespaart ons een omweg van 16 km.

De route volgt nu de weg door weidevogelgebied het Leeuwterveld. Verkeer is hier nauwelijks en de kleurenschakering in deze late lente is prachtig. Nadat we het Ettenlandsch Kanaal en later de Moespotsvaart zijn overgestoken, komen we in een totaal ander landschap, bijna glooiend, met velden waar net is gehooïd. Het voelt alsof we in het buitenland zijn. B&B Het Leeuwterveld zit mooi op de route, nog een kleine 2 km voor het einde van deze etappe.

OVERNACHTING

B&B HET LEEUWTERVELD

Het is meteen duidelijk dat Het Leeuwterveld met zorg en liefde wordt bestierd. Froukje verwelkomt ons hartelijk. Haar ijskoude, zelfgemaakte rabarberlimonade is zo zalig dat we ons een paar keer onbeschaamd laten bijschenken. Sinds 2009 wonen Froukje en Elbert in deze voormalige boerderij. De koeien- en paardenstal hebben ze omgetoverd tot een sfeervolle B&B, waar inmiddels gasten van over de hele wereld komen. Drie kamers zijn er, alle met een luxe badkamer, fijn beddengoed en toegang tot de tuin en de deel.

In de oergezellige gemeenschappelijke ruimte wordt het ontbijt geserveerd en bij mooi weer kun je ook buiten ontbijten. Vanaf de ligstoelen aan de rand van de tuin kijk je uit over de weilanden. In de keuken staat een indrukwekkende open blauwe kast met blauw servies, plus een ijskast waar je je eigen spulletjes in mag zetten. Froukje en Elbert geven gasten volledige privacy, maar ze vinden het zeker gezellig om een praatje te maken.

Wil je zelf iets te eten klaarmaken, dan mag je gebruikmaken van de magnetron en de barbecue – drankjes voor erbij afnemen kan ook. Of je gaat naar een van de leuke restaurantjes in Vollenhove, op ongeveer twintig minuten lopen. Wij kiezen ervoor om eten te laten bezorgen, want we willen nergens anders meer heen. In het avondzonnetje eten we op ons eigen terras, omringd door een kruidentuin. Elbert stapt nog even op de fiets om van het gouden uurtje te genieten. De ondergaande zon is inderdaad prachtig. Dus gaan wij toch ook nog maar even een avondommetje lopen en niet veel later staan we op de dijk bij het Vollenhovermeer. Het landschap is om verliefd op te worden.

🏠 B&B Het Leeuwterveld

Leeuwte 23, Sint Jans klooster
+31(0)6 18 99 54 20, leeuwterveld.nl

SINT JANSKLOOSTER — ENSERVAART

Na een heerlijk ontbijt doorkruisen we als eerste buurtschap Moespot, genoemd naar de ijzeren kookpot die vroeger in herbergen boven het vuur hing om stampot (boerenmoes) op temperatuur te houden. Ook een herberg werd wel een moespot genoemd. De Zuiderzeedijk was vroeger de enige weg naar het noorden. Loop hier even naar rechts en dan na Café de Moespot weer richting Vollenhove. Het uitzicht over het Vollenhovermeer is hier wederom prachtig.

VOLLENHOVE

Via een bedrijventerrein wandelen we Vollenhove binnen, een sfeervol stadje in de kop van Overijssel. Met zijn ligging aan de Zuiderzee was Vollenhove belangrijk voor de visserij. Die functie verloor het na de aanleg van de Afsluitdijk in 1932 en later de ontginning van de polder. Vroeger werd het wel 'stad der paleizen' genoemd omdat er zoveel adellijke huizen ofwel havezaten stonden; het Overijssels Havezatenpad (zie pagina 175) komt erlangs. Na verloop van tijd verdween de adel en de huizen raakten in verval.

Bij de Sint-Nicolaas- of Grote Kerk vind je het beeld van de drie Durgerdammer vissers. Zij dobberden in 1849 veertien dagen rond op een ijsschots. Met regenwater en rauwe vis hielden ze zichzelf in leven. Ze werden gered door een paar Vollenhoviers, maar twee van hen stierven korte tijd later alsnog en werden in Vollenhove begraven. De derde visser keerde terug naar Durgerdam. Het Pionierspad loopt om de passantenhaven heen, en daar is het eindpunt van de etappe die we gisteren liepen. Na de Vollenhoverbrug gaan we links en daarna over een dijk

met schapen. Het hoge gras vinden we niet comfortabel lopen, wij wandelen liever op het pad parallel aan de dijk.

WATERLOOPBOS

Even later lopen we het Waterloopbos in, een rijksmonument dat Natuurmonumenten beheert. Het bos is bijzonder want het is een groot openluchtlaboratorium op de bodem van de voormalige Zuiderzee. Omdat de bodem niet geschikt was voor landbouw, werd deze plek gebruikt als proeftuin voor waterloopkundig onderzoek, zowel nationaal als internationaal. De onderzoeken worden inmiddels met de computer gedaan, maar dat Nederland bekend staat om zijn waterbeheersing is mede te danken aan alle onderzoeken in dit prachtige bos. Nog steeds kom je onderweg allerlei proefopstellingen tegen. Bijvoorbeeld de Deltagoot, waar zeegolven werden nagebootst om de pijlers van de stormvloedkering in de Oosterschelde te onderzoeken. Nu is het een indrukwekkend kunstwerk. Aan de andere kant van het Deltawerk-monument vind je een bezoekerscentrum en restaurant Proeflab.

VOORSTERBOS

We komen door het Voorsterbos, een van de oudste bossen van Flevoland. Vroeger was het een productiebos, nu mag de natuur z'n gang gaan en is het gevarieerder. De wandel-dag eindigt iets na de Wildste Tuin van Netl, een enorm park met een natuurspeeltuin, restaurant en bijzondere overnachtingsmogelijkheden. •

